

ΓΝΩΜΗ

Τρομοκρατία και αποκλεισμοί

Μπορεί το ενδιαφέρον στον δημόσιο διάλογο στη χώρα μας να έχει εστιαστεί στο ζήτημα της Τουρκίας και στον τρόπο με τον οποίο αντιδρά η ΕΕ, ωστόσο την ίδια περίοδο προχώρησαν αποφάσεις και για πολλά άλλα σημαντικά ζητήματα. Στον τομέα της καταπολέμησης της τρομοκρατίας η ΕΕ προωθεί μια νέα πολιτική, θεσμική και επιχειρησιακή αρχιτεκτονική.

Οι αλλαγές ξεκίνησαν από το καλοκαίρι, με την έκδοση της Στρατηγικής για την Ευρωπαϊκή Ένωση Ασφάλειας. Ένα θεσμικό - πολιτικό κείμενο το οποίο περιγράφει, σε βάθος πενταετίας, το ευρωπαϊκό περιβάλλον ασφάλειας, τις αναδυόμενες και εξελισσόμενες απειλές και τις αλλαγές που πρέπει να γίνουν για την πρόληψη και την αντιμετώπισή τους. Όπως είναι αναμενόμενο, δίνεται μεγάλη έμφαση στην τρομοκρατία, μιας και έχει αναδειχτεί ως η σημαντικότερη απειλή για την ευρωπαϊκή ασφάλεια.

ΤΟΥ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ ΚΑΡΑΤΡΑΝΤΟΥ

Οι τρομοκρατικές επιθέσεις των τελευταίων εβδομάδων έδωσαν μια επιπρόσθετη πολιτική ώθηση, με πρωτοβουλίες κυρίως της Γαλλίας και της Αυστρίας. Το επιστέγασμα αυτών των προσπαθειών είναι η υιοθέτηση της Ευρωπαϊκής Agenda για την Καταπολέμηση της Τρομοκρατίας. Πέρασαν δεκαπέντε χρόνια από την πρώτη Ευρωπαϊκή Στρατηγική Καταπολέμησης της Τρομοκρατίας, η τρομοκρατία έχει μετεξελιχθεί και η Ευρώπη έχει πληρώσει ένα βαρύ τίμημα. Η νέα Agenda προωθεί μια συνολική απάντηση στην τρομοκρατία. Δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην ανθεκτικότητα (resilience) των κοινωνιών, στην αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης, στην καταπολέμηση της τρομοκρατίας στο Διαδίκτυο, στην αναγνώριση και στην προστασία της ευαλωτότητας, στην υποστήριξη των θυμάτων, στην εμπάθυνση της επιχειρησιακής συνεργασίας και στην προστασία των δημοσίων χώρων.

Πέραν όμως των μέτρων που προτείνει η Agenda και καλεί τα κράτη-μέλη να τα υιοθετήσουν, έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον το πολιτικό πλαίσιο από το οποίο προέκυψε. Δεν είναι άλλωστε ένα στεγνό τεχνοκρατικό κείμενο, αλλά έχει πολιτικά νοήματα και παράγει και αποτελέσματα. Ο αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Μαργαρίτης Σχοινάς δίνει ξεκάθαρα το πολιτικό στίγμα σημειώνοντας τρία πράγματα: α) δημιουργώντας κοινωνίες χωρίς αποκλεισμούς μειώνουμε την απήκηση των εξτρεμιστικών αφηγημάτων, β) ο ευρωπαϊκός τρόπος ζωής δεν είναι προαιρετικός και πρέπει να κάνουμε ό,τι μπορούμε για να προλάβουμε αυτούς που θέλουν να τον αναιρέσουν και γ) ο πλουραλισμός και οι ελευθερίες της Ένωσης είναι η μεγαλύτερη προστασία από την απειλή της τρομοκρατίας.

Εκω ξαναγράφει πως η πρόληψη της ριζοσπαστικοποίησης βασίζεται επί της ουσίας σε ένα τρίπτυχο πολιτικών: α) ενσωμάτωσης, β) ενίσχυσης της νεολαίας και γ) αντιμετώπισης του κοινωνικού αποκλεισμού. Για αυτό και μιλάμε για διυπηρεσιακή συνεργασία και για την υλοποίηση δράσεων από πολλούς φορείς.

Δυστυχώς στην Ελλάδα προσεγγίζουμε και αυτό το θέμα με προβληματικό τρόπο. Υποστηρίζουμε πως δεν πρέπει να έχει σχέση η ενσωμάτωση με την ασφάλεια ή με την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και θεωρούμε κάθε τέτοια προσπάθεια ασφαλειοποίηση. Αυτό όμως είναι επιστημονικά και πολιτικά προβληματικό. Επιστημονικά γιατί εδώ και δεκαετίες η μελέτη της τρομοκρατίας απαιτεί τον συνδυασμό πολλών επιστημών, μεταξύ αυτών και των σπουδών για την τρομοκρατία, ώστε να υπάρξουν προτάσεις συνολικές. Αλλά και πολιτικά, επειδή αν θέλουμε πραγματικά να αντιμετωπίσουμε τη βία πρέπει να δώσουμε έμφαση και στις βαθύτερες αιτίες.

Αποτελεσματική πολιτική καταπολέμησης της τρομοκρατίας δεν είναι αυτή που προσπαθεί να τρέξει πίσω από τρομοκράτες για να αποτρέψει μια επίθεση, γιατί αυτό δεν είναι πάντα εφικτό. Είναι αυτή που προσπαθεί να αναγνωρίσει εγκαίρως ευάλωτες ομάδες και ανθρώπους και να τους προστατεύσει. Είναι αυτή που δεν θέλει να αφήνει ανθρώπους στο περιθώριο και έρμαια των βίαιων εξτρεμιστικών ομάδων και αφηγημάτων.

Δεν είναι λοιπόν ταμπού να βρούμε σε μια στρατηγική για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας αναφορές σε ένταξη, ενσωμάτωση και ενίσχυση της νεολαίας, το αντίθετο. Είναι ζητούμενο. Η έννοια της ασφάλειας έχει αλλάξει, έχει διευρυνθεί και βαθύνει.